

פרשת נח
חשון תשפ"ו

הנה הפשוטות צורת הישיבה,
וקלטתם רוח ורצון הישיבה,
ובזה עשיתם לכם חבורה לילך
בעקבות רוח הישיבה,
ובכל מקום שאתם נמצאים
לקחתם זאת כאילו להיות עם
הישיבה בין כתלי הישיבה

(מדרן המשגיח הגדול רבי ירחם ליבוביץ
זצוק"ל סמיר)

גליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר | גליון 599

זמני כניסת ויציאת השבת

ירושלים	17:21	18:33
בני ברק	17:38	18:35
ציריך	18:02	19:10
וינה	17:34	19:00
אנטוורפן	18:12	19:20
פריז	18:15	19:30
לונדון	17:34	18:35

דבר הישיבה

תורה בונים על מים זכים!

באחת הפעמים שבנתה הישיבה את אחד מסניפיה, התנגד אחד השכנים לבניה. היתה זו התנגדות קנטרנית לשמה, שכן טענותיו היו משוללות יסוד בעליל, אולם מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל התעקש ללכת בעצמו לרצות אותו, לפייסו ולתת לו פיצוי.

מקורביו תמחו באזניו, מה הענין בזה, הרי ברור שאין בטענותיו מאומה. ענה להם רבינו: "ידעתי גם ידעתי, ובכל אופן, תורה בונים על מים זכים, בלי שום חששות וסרקות".

הדבר היה בנפשו של רבינו שבניין הישיבה יהיה נקי וטהור. פעם היתה אמורה להיות הכנסה כספית גדולה לישיבה ממקום מסוים, ולצורך כך היה צריך לכתוב דבר שלא היה שקר אבל לא היה גם אמת לאמתה. רבינו סירב בתוקף, למרות ששכנעוהו שהדבר מותר ע"פ דין, הוא אמר אז: "יתכן שאם נכתוב זאת יעזור הדבר לבנין הישיבה, אולם 'תורה' לא בונים כך!".

כיצא בזה סיפר הגאון רבי חיים אורי פריינד שליט"א, חבר הבד"ץ העדה החרדית שאירע פעם שאחד העסקנים הגיע בשמחה לביתו של רבינו, וסיפר שהצליח לגייס לישיבה תרומה גדולה שיכולה להקל על מצבה הקשה של הישיבה. כששטח בפני רבינו את פרטי הסכמת הנדיב לתרומה, היו פרטים מסוימים שלא תאמו לגמרי עם האמת. רבינו שמע את כל הפרטים ואמר לעסקן שאליבא דאמת היה לוקח, וגם לפי הלכה אין מקום לחשוש לגזל. אולם יש לו חשש שאם פעם יבדקו ויגלו שבמציאות הדבר הוא לא ממש כפי כוונת הנדיב, עלול להיגרם מכך חילול השם, ולכן שלל את הדבר לחלוטין.

(בכל נפשך)

מתורת רבותינו

צריך לשאוף יותר מהיחס לדור שנמצא בו

נח איש צדיק תמים היה בדורותיו (ו, ט).

יש מרבותינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר. ויש שדורשים אותו לגנאי לפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום (רש"י).

הארה נפלאה מעיר מרן המשגיח הגה"צ רבי ירחם ליבוביץ זצ"ל: מחלוקת רבותינו אם לדרוש את מעלות נח לשבח או לגנאי, תלויה בכוונת התורה באומרה בדורותיו, אבל אין כל מחלוקת בין רבותינו מה נחשב לגנאי, היינו כולם מודים שאם על פי האמת אילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב

טללי אורות - מהדורת שניים מקרא

ההתחלה - שורש כל דבר

ויחל נח איש האדמה ויטע כרם (ט, כ).

עשה עצמו חולין שהיה לו לעסוק תחילה בנטיעה אחרת. (רש"י)

כותב הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל את ששמע ממרן המשגיח הגה"צ רבי ירחם ליבוביץ זצ"ל שהקשה בהאי ענינא, הנה נח מכונה כאן בשם "איש האדמה", והרי בתחילת הפרשה נכתב עליו "נח איש צדיק תמים היה", וכיצד איש צדיק תמים נהפך לפתע לאיש האדמה?

אלא, תירץ מרן המשגיח רבי ירחם, זהו הכח הטמון בהתחלה, שהכל כלול בהתחלה, הן לחיוב והן לשלילה, ולפיכך ירד נח ממדרגת "איש צדיק תמים" ונתכנה בתואר "איש האדמה", וזאת בגלל שהתעסק תחילה בנטיעה זו! בשביל לבנות את

העולם לאחר המבול היה עליו להתעסק בדברים אחרים ומועילים, וכיון שתחילת העבודה של נח היתה בענינים של "ויטע כרם", על ידי זה נהפך להיות "איש האדמה", ההתחלה היא שורש כל דבר, וכפי ההתחלה מתפשטים ויוצאים מעשה כל דבר!

וכבר המשיך רבי ירחם את האדם לאילן, שכל הצלחת גידולו תלויה בזריעה שהיא ההתחלה, אמנם תמיד עדיין אפשר למגר את הקלקול, אך את השורש המעולה שעוות והתקלקל, אין אפשרות לתקן ולהשלים.

זהב משבא (עמ' ט); מגד תבואת שמש (עמ' ח')

דרך ארץ היא שאין יוצאים בלא קבלת רשות

וידבר אלקים אל נח, צא מן התבה אתה ואשתך ונשי בניך אתך (ת, טו).

דאין דין הענקה אלא בשילוחו מעמך דהיינו דוקא כשהאדון הוא המשלח, ועל כן הוצרכו לזיוהי בשלח פרעה' דלהי "שילוחו מעמך".

ואמר הגר"ח זצ"ל דדבר זה הוא נפלא, אמנם דבר זה יש לאומרו בהלכות עבדים אבל תורה אינה נלמדת כהלכות עבדים, ועל כן ביאר בזה הגר"ח על פי מה דאיתא על חנניה מישאל ועזריה כשנשלחו לכבשן האש לא יצאו משם עד שקבלו רשות, ואמרו ברשות נכנסנו ברשות אנו יוצאים.

כאן למדנו הלכות דרך ארץ ברשות נכנסו, ברשות היינו יוצאים, דאין יוצאים בלא קבלת רשות ועל כן

לכאורה יש לשאול בזה מדוע הוצרך נח למאמר ה' ולציווי ה' 'צא מן התבה', והרי נגמר המבול ויבשה הארץ ולשם מה צריך נח לציווי מיוחד מה' 'צא מן התבה'.

ואמר בזה מו"ר מרן ראש הישיבה הגר"ח שמואלביץ זצ"ל דהנה איתא בפרשת בשלח ויהי בשלח פרעה את העם ועמד בזה המשנה למלך בפרשת דרכים מאי טעמא כתיב בשלח פרעה, והרי הקב"ה הוא דהוציא את בני ישראל ממצרים, ותירץ הפרשת דרכים דכיון דהקב"ה אמר לאברהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול והוא מדין הענקה ואיתא בקידושין

מתורת רבותינו

אלא צריך אני לדעת שיצאת ברשות הראש ישיבה שלך. למדת אצלו, קבלת תורה ממנו - דרך ארץ היא שאין יוצאים בלא קבלת רשות.

ברכת שלום

והוסיף מרן הגר"ח ואמרו: אין אני מקבל לישיבה תלמיד שבא משיבה אחרת בלי המלצה, הגם שאני יודע שאין לסמוך על ההמלצה כלל, [והתבטא שכותבים המלצות שאף רעק"א לא היה מתבייש בהם] ואם כן תשאלו לשם מה צריך אני להסכמה,

הוא הדין הכא כלל ישראל לא יצאו עד ז'יהי בשלח פרעה' וכל כך למה, ברשות נכנסו, ברשות אנו יוצאים. וזהו הביאור נמי בנח אף שנכנס לתיבה מפני מי המבול ועתה כבר נגמר המבול ויבשה הארץ אך דרך ארץ היא ברשות נכנסתי ברשות אני יוצא.

האדם ניכר ב'הקדמת' וזירוז מעשיו

ויחל נח איש האדמה ויטע כרם (ט, כ). עשה עצמו חולין, שהיה לו לעסוק תחלה בנטיעה אחרת (רש"י).

עושה, אלא באלו שהוא מקדים ומזדרז לעשותם, מהם ניתן להכיר את פנימיות לבו, האם הוא קודש או שמא עשה עצמו חולין.

דעת תורה

אומר על כך מרן המשגיח **רבינו ירוחם** זצ"ל, כי אכן עצם נטיעת הגפן היתה מן הצורך, אבל העובדה שהוא 'הקדים' את נטיעת הכרם לנטיעות אחרות, היא זו שהוכיחה כי "עשה עצמו חולין".

יש להבין לכאורה את הטענה על נח, והרי נח נצטווה להכניס לתיבה "זמורות וייחורי תאנה" כדברי רש"י כאן, ובוודאי היה מצווה לנטוע את הגפנים הללו שהרי לא הכניס לתיבה דבר שלא היה צריך לו, ובמה איפוא הוכח כי עשה עצמו חולין?

מבאר רבותינו

כשמדובר בזוג האריות האחרון בעולם – צריך לעשות כל מאמץ שבעולם

וישאר אך נח (ח, כג).

לפני השלטונות נפגשו משלחת העסקנים עם אחד מהשלטונות שהיה יהודי עם גירסא דינקותא, ונענה אליו אחד העסקנים ואמר לו: ידוע מה שמסופר במדרש תנחומא (פרשת נח, ט) על הפסוק וישאר אך נח' פעם אחד שהיה נח לזון את הארי הכישו הארי ויצא צולע שנאמר וישאר אך נח ולכאורה מה היינו אומרים מי מהם צדק נח או הארי, פשוט שנח היה צודק שהרי היה צריך לזון ולכלכל בכל יום כל מיני בהמה וחיות ועופות ולכל אחד לתת לו מזון המיוחד לו בשעה המיוחדת לו ולא היה לו שום זמן לעצמו, אז מה בכך אם איחר פעם אחת לתת המזונות להארי בזמנו, אבל באמת אינו כן והארי צדק בזה שהכיש את נח, כי כיון שכל המין של האריה נשמד מן העולם וכן בשאר המינים, ונשאר רק זוג אחד מהם בתיבה נמצא שכל העתיד של מין האריה מעתה ועד עולם תלוי בזוג הזה ואם אני אמות ברעב או אחלה וכדומה שוב לא יהיו אריות בעולם, וכשמדובר מכל העתיד של המין לא שייך שום תירוצים ולכן שפיר הכישו הארי.

כמו כן אמר אותו ראש ישיבה לשלטונות, עולם התורה על סף התמוטטות יש רק מקום תורה אחד שעדיין מחזיק מעמד ואם נצטרך לסגור את הישיבה אפילו רק למשך תקופת הדרך, אזי אין עתיד לעולם התורה רח"ל, ועל כן חייבים אנו להישאר כישיבה גם בדרך, וכך להיכנס לאמריקה כקבוצה מאוחדת. כמובן שמצאו הדברים חן באזני השלטונות, ואישורו להם את הכניסה לאמריקה.

התנהגותו של האריה מעידה על חוסר הכרת הטוב, הרי כל שאר האריות שבעולם נמחו במי המבול, ורק אריה זה ניצל בזכותו של נח. ועוד שנח טרח ופרנס אותו במשך י"ב חודש בתיבה, וכפי הנראה לא איחר יותר מאותה פעם בהבאת המזונות לארי, וכי לא היה יכול האריה להמתין פעם אחת למזונו? אלא, השיב הרב קלמנוביץ על שאלת עצמו, עלינו לדעת שהאריה שהיה בתיבה של נח לא היה אריה רגיל, הוא היה האריה האחרון בעולם! נצר אחרון לזן נכחד של כפירי אריות, וממנו עתיד היה לקום הדור הבא. ובכן, את האוכל של האריה האחרון בעולם אסור לאחר אפילו פעם אחת! לשריד אחרון יש מעמד מיוחד במינו ויש להתייחס אליו בהתאם. וכך הוא בעניינו, סיים הרב קלמנוביץ את דבריו, בחורי הישיבות והרמ"ם שנמצאים עכשיו בגלות בשנחאי הם 'האריות האחרונים' של עולם התורה, ומהם יקום דור חדש של לומדי התורה, ולפיכך אסור לחכות לשלוח להם את הכסף אפילו שעות ספורות בלבד (שמחת אלעזר ח"ב, עמ' ט"ז).

*

כיוצא בזה מביא בספר **ביכורי אביב** (אבד"ק טאשנאד פר' תולדות): מסופר, כשישיבת מיר שגלתה לשנחאי רצתה להעביר מקום מושבה לארה"ב אחר מלחמת העולם השנייה, אבל הממשלה באמריקה לא לאשר לישיבה להגיע כקבוצה מאוחדת אל אמריקה אלא אך ורק לכל יחיד ויחיד הסכימו לאשר לו הכניסה כבודד, אבל מרנן ראשי הישיבה לא הסכימו לכך בשום אופן כדי להבהיר הדברים

ויש אומרים שאיחר מזונות לארי והכישו, ועליו נאמר (משלי יא, לא) הן צדיק בארץ יושלם. (רש"י) סיפר הגאון **רבי אלעזר שמחה ווסרמן** זצ"ל מתקופת פעילותו להצלת שארית הפליטה מידי הצורך הנאצי ימ"ש, לצד הגאון **רבי אברהם קלמנוביץ** זצ"ל שעמד באותם ימים בראשות "ועד ההצלה" בארה"ב, לילה אחד המתינו לקבל סכום כסף כדי להעבירו **לתלמידי ישיבת מיה**, אשר שהו באותה תקופה בגלותם המפורסמת בשנחאי, השעה היתה כבר שעת לילה מאוחרת, שתיים-שלוש לפנות בוקר, והכסף בושש מלהגיע.

כאשר סוף סוף הגיע הכסף, הביע הרב קלמנוביץ את רצונו לצאת תיכף ומיד אל סניף הדואר המרכזי כדי להפקיד את הכסף עבור בני הישיבה בשנחאי. הצטרפתי אליו למסע הלילי, וכך יצאנו יחדיו לסניף הדואר, כאשר ישבנו והמתנו לתורנו במשרדי הדואר, פניתי אליו בשאלה: "מה הדחיפות הרבה, מדוע לא ניתן היה להמתין עם הפקדת הכסף עוד כמה שעות בודדות, רק עד למחרת בבוקר?"

ענה לי הרב קלמנוביץ בשאלה מאלפת: כאשר התורה מתארת את המבול, אומרת התורה "וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים וימחו מן הארץ וישאר אך נח ואשר אתו בתיבה", ופירש רש"י: "אך נח - יש אומרים שאיחר מזונות לארי והכישו", והוא מדברי חז"ל שפעם אחת איחר נח בהבאת מזונות ומחמת זה הארי הכיש אותו.

ונשאלת השאלה, כיצד זה לא התבייש הארי? כל

הגאון רבי אברהם יעקב ויינר זצ"ל בעל שארית יעקב

נפ' בדמי ימיו בגיל שלושים שנה / י"ז מר-חשון תשי"ב

נספח א' | לפרק ההיסטורי מגליון שפורסם בחג הסוכות

בעקבות הפרק ההיסטורי המיוחד
שפורסם בגליון סוכות – אודות
הקמתה ויסודה של הישיבה
הקדושה בירושלים

על ידי מרן ראש הישיבה הגאון
החסיד רבי אליעזר יהודה פינקל
זצ"ל בשנים תש"ד-תש"ו, והפרק
המיוחד שהוקדש

ל"עשרה הראשונים" תלמידי
הישיבה בירושלים: זכינו לקבל
מאות תגובות, פידבקים ועדויות
מרגשות מקהל הקוראים הנכבד.
ההתעניינות הציבורית הרבה
והחומרים הנוספים שהגיעו לידינו,
עודדו את הצורך והרצון בהרחבת
היריעה.

השבוע נתמקד בגאון צעיר ומיוחד,
שלמד ב'כולל' שהוקם כבר בשנת
תש"ד והיווה את היסוד והתשתית
לבניית הישיבה:

הגאון רבי יעקב ויינר זצ"ל. רבי
יעקב, שהיה גאון צעיר ומבטיח,
נפטר בדמי ימיו בגיל שלושים שנה
בחודש מרחשוון שנת תשי"ב
(לפני כ-74 שנה). כמו כן, ניתן
אלומות אור לכמה מידידיו הקרובים
שלמדו עמו בכולל זה, שהיה ערש
הולדתה של הישיבה.

אנו עדיין בעיצומה של מלאכת
התיעוד ואיסוף החומרים, ועל כן
נשמח לקבל חומרים נוספים בעניין
זה מהקוראים הנכבדים, למען
הרחבת התיעוד והשלמת המלאכה
ההיסטורית בס"ד.

כשהשתדך הגר"ר פיין עם הגר"ר אליעזר אלפא זצ"ל
אמר החזו"א להרב אלפא אינוגע מענטש טאר מען
ניט טשעפן [=אדם צעיר אסור להתחיל עמן] דהיינו
שיש להניח לו ללמוד כמו שהוא מבין. (מעשה איש
ח"ד עמ' פב).

נסיעתו מידי שבוע למרן החזון איש

סיפר הגאון רבי חיים ברים זצ"ל: בצעירותי היה
לי חבר נאמן גדול בתורה ובירא"ש הגר"ר אברהם
יעקב ויינר זצ"ל ובעמח"ס שארית יעקב, הוא הגבר
מהראשונים שבירושלים שנסע תכופות מירושלים
לבני ברק אל מרן החזו"א זלה"ה וזכה לקרבתו
הגדולה והמיוחדת עד שגילה לפניו גדולות ונצורות
וכל רז לא הסתיר ממנו, והיה סח לי הרבה פעמים
שבעת נסיעתו מירושלים לב"ב ועל אם הדרך מתגלה
נגד עיניו יופי הבריאה, ההרים והגבעות העצים
והשדות וכו' אולם אין לו שום פשט והסבר מהו
מסתרם בעולם ולמה נבראו וכו'. אולם בחזרתו מב"ב
אחר שהותו בצל קורת החזו"א, ובדרכו כשנפגש שוב
בהדר יופי הבריאה אז יש לו כבר פשט והסבר עבור
מי נבראו כל אלו. (מעשה איש ח"ד עמ' יט) [וראה
עוד במסגרת מה שהארכנו בזה].

בצל הגר"ז מברסק זצ"ל

סיפר הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, משגיח
ישיבת קמניץ: דבר פלא ראיתי כאשר זכיתי להתפלל
כל ליל שבת ומוצאי שבת אצל הרב מברסק זי"ע
בביתו, והיו שם מתפללים קבועים ביניהם היה אברך
תלמיד חכם עצום שהרב זי"ע קירבו עד למאוד, וכן
היה מקורב מאד לחזו"א זיע"א ה"ה הר"ר אברהם
יעקב וינר זצ"ל חתנו של ר' ישראל לוריא של"ע
נלב"ע בגיל צעיר מאד והוא בן ל"ב.

התמדתו ועומק עיונו היתה נוראה לא יאומן כי יסופה,
אני זוכר את הסדר שלו בערבי שבתות כמנהגו היה
מתפלל כותיקין עם הנץ החמה, והיה חוזר לביתו
לאחר התפילה לטעום פת שחרית וחוזר לביהמ"ד
'תפארת בחורים' כשבגדי שבת והשטריימל בידו, והיה

רבי אברהם יעקב ויינר נולד בשנת תרפ"ב לאביו
אליהו יהושע ויינר (תלמיד החפץ חיים). והיה חתן
רבי ישראל לוריא ר"מ ומשגיח בישיבת תורת חיים
שבעיר העתיקה שבירושלים.

בשנותיו המעטות הצליח לעלות במעלות בני עליה
המועטים, ועם גדולים ממנה. גדולים ומפלאים היה
דרכו והנהגותיו, יגע בתורה בשקידה עצומה, היה
מסוגר לתקופות ארוכות בהתבודדות גמורה ובהסתר
מעין כל ועוסק בתורה, גם היה מפליא ללמד לאחדים
במסירות גדולה והצלחה מפליאה, כשסדר לימודו
היה בהעמקה חודרת בדרך האמת.

לימודו בישיבת מיר

כשעלה ארצה מרן ראש הישיבה הגאון החסיד
רבי אליעזר יהודה פינקל זצוק"ל הקים וייסד
את ישיבת מיר בארץ הקודש בשנת תש"ד. בשעת
ייסוד הישיבה ביקש ממובחרי הלומדים שבישיבת
"עץ חיים" שיעברו ללמוד בשעות לפנה"צ בישיבתו
החדשה, אחד מהלומדים היה רבי אברהם יעקב ויינר.
כשבתחילה למדו בבית הכנסת 'בית ברוך' בשכונת
מאה שערים (וראה באריכות במסגרת).

סיפר הגאון ר' ראובן פיין זצ"ל, שכאשר הגיע
מארה"ב ולמד בישיבת מיר בירושלים, נכנס למרן
החזו"א וכידוע שלמרן החזו"א היתה שיטת לימוד
מסויימת ומיוחדת, והנ"ל הציע להחזו"א חידושי
תורה בדרך הרווחת בין בני הישיבות, והבחין שלא
ניחא ליה כל כך. בפעם הבאה כשהגיע לחזו"א הכין
הגר"ר ראובן פיין חידושי תורה בדרך הלכתית, וכל
מיני היכי תמצוי מחודדות הנוגעות להלכה. אמר לו
החזו"א עכשיו זה יותר טוב.

בישיבת מיר ניגש אליו הגאון הצעיר **רבי אברהם
יעקב ויינר** זצ"ל והציע לו ללמוד עמו בצוותא, ולמדו
יחד והבין הגר"ר ראובן פיין שהחזו"א שלח את רא"י
ויינר להשפיע עליו בדרך הלימוד, שכידוע היה רא"י
ויינר תלמיד מובהק בדרך הלימוד למרן החזו"א,
דרך לימוד זו אמנם מצאה חן בעיני הגר"ר פיין,
אבל כבר היתה לו דרך מגובשת ולא רצה לשנותה,

כדאי מאוד להתרגל בימים אלה באהבתו ית'. לומר מזמורים של תהילים בניגון ונעימה ברגש ובדמיון, ולרוץ כמה פסיעות לפני כל דבר מצוה כגון לנטילת ידים ותורה ותפילה, ולהתחזק מאד בעמל התורה לכבודו ית', ולעשות את הכל, בשם כל ישראל, ולהרבות מאד בחסד והטבה לכל הבריות ממש ואפילו לבעלי חיים וכמ"ש המס"י [=המסילות ישרים] יודע צדיק נפש בהמתו - דהיינו בהמה ממש עיי"ש בשער החסידות, גם להרבות מאד בשמחה וחדוה על כל מצוה ועל היסורים המאושרים ועל הימים הנחמדים ימי הדין ורחמים וכדכתיב הן יקטלני לו איחל וכמפורש בחובות הלבבות שער האהבה עיי"ש. גם כדאי להתרגל קצת לסדר התפלה של הנפש החיים דהיינו להתבודד לפעמים ולסדר עבודה גדולה של התפלה בכל הכוונות דשם. וזוהי ימשך כשעה או שעתיים, אשרינו שאנו מטהרים לפני אבינו שבשמים מליא כל ארעה זיו יקריה. שהוא כבר הפליא חסדו וחסדו וטובים אנו כי גם לעתיד לא ימוש חסדו ממנו ויסתירונו בצל כנפיו להיטיב לנו ויצליחנו בכל מעשי ידינו ויקרבנו אליו באהבה ובחמלה וזוכה לחזות בנועם ה' כל ימינו.

המאור הזה נלקח מאתנו ביום י"ז מרחשון תשי"ב והשאיר אחריו ברכה, הרבה חדו"ת בכת"י, בשנותיו המועטות הספיק לכתוב חידושים רבים ונפלאים על הרבה מסכתות ועניני הש"ס העמוקים והרחבים, ואנו חברים ותלמידים נגשנו להביאם אל בית הדפוס, למען הצב לו יד ושם בקרב הארץ ולמען יאירו דבריו המאירים בהיכלי התורה, ותהיה זאת נחמתנו על המאור הגדול הזה שחשך באהלנו, והננו להודיע לכל המעינים בספר זה כי המחבר כתב את חידושי דרך לימודו ולא הכשירים והכינים להדפסה ויתכן שיש דברים שנכתבו רק לזכרון דברים ולא למסקנא קימת. וגם באם היה זוכה בעצמו לסדרם לדפוס הי' משנה ומתקן את תוכנם וסגנונם, בכל זאת הדפסנו הכתבים כמו שהם מלבד תיקון סדר הדברים, ולא עלה בידינו לעת עתה להוציא את כל העבודה אל הפועל ולא הספקנו עדיין להדפיס אלא כך אחד מן הכתבים, והננו להודות לה' שעזרנו להוציא לאור את הכרך הראשון להפיצם בין לומדי התורה ובודאי יהיו לתועלת גדולה ויהיו שפתותיו של אותו צדיק דובבות בקבר, ואנו תפלה לעושי שמים וארץ שיעזרנו ויאמצנו לא להתרשל במלאכת הקדש ולהמשיך להוציא לאור את יתר הכתבים עכ"ל.

בדרך האמת עד להפליא אינך צריך לדידי, אך חפצי אדיר למלא רצונך ועיינתי קצת".

אף אחר שנתערערה בריאותו לא פסק מלימודו והוסיף ליגע בתורה במס"ג, ואף המצבים הקשים במשך שנות הליו לא מנעוהו מסדריו ומדרכי לימודו הקשים, בשנה האחרונה לימי חייו עת התגבר חליו ויסוריו עצמו, לא הפסיק ממשנתו, ועוד ביומו האחרון, לפני השיבו את נפשו הטהורה למרום, רשם חידו"ת (שנדפסו כאן, בקידושין סימן ד') ונתקיים בו מה שאמרו חז"ל לעולם אל ימנע אדם את עצמו מביהמ"ד ומדברי תורה ואפי' בשעת מיתה שנא' זאת התורה אדם כי ימות באוהל, אפילו בשעת מיתה תהא עוסק בתורה, אמר ריש לקיש אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר זאת התורה אדם כי ימות באוהל (שבת פג, ב).

דרכיו בעבודת ה' והנהגתו עם הבריות היו כאחד הגדולים, ולא עייף מלבקר כל פרט ופרט מהנהגתו ואף את דרך לימודו העביר מדי פעם בפעם תחת כור המבחן, דבורו היה בנחת ובכבוד עם כל אדם, השתדל תמיד להיות דעתו מעורבת עם איש שיחו. וראוי להעתיק כאן קצת מדבריו באחד ממכתביו האחרונים וז"ל: אחשוב כי כבר נתברר לך שכל יתר הדברים הן רק דמיוני שוא והבל הבלים, ואין כדאי כלל לדבר עליהן רק לפי שיעור תועלתן לתורה ויר"ש, וכבר מפורסם הוא כי כל עיקר תפלותינו בימים הנוראים הן רק על כבודו ית', מכיון שאין ורק זה הוא האושר האמיתי שראוי הוא לאיש המשכיל.

לומד ברציפות עד כחצי שעה קודם כניסת השבת, בימות הקיץ זה היה נמשך אחד עשרה שעות רצופות. וכך הלך לקבל פני שבת קודש. ובכל עת שהיה בא לבית הרב, היה שואל ומקשה מוטיב ומפרק לפני הרב בעיון גדול. (קובץ קול התורה נב עמ' רל"ו).

התבטאות מרן החזו"א בשעת פטירתו

כשנפטר רבי יעקב ויינר זצ"ל והביאו מטתו מחו"ל לארץ, יצא החזון איש לקבל פני מטתו בשדה התעופה, הוא ניגש למיטה ואמר ר' יעקב אין לכם מה לפחד, מה שאדם גדול עושה במאה שנה, אתם עשיתם בשלושים שנה.

ואגב כשנודע דבר פטירתו של ר' יעקב ויינר זצ"ל אמר החזו"א לתלנת מודעה ב'בית הכנסת הגדול' ב"ב שאלוהו מי מכירו כאן, ומה תועלת יש בזה, והשיב אדרבא דוקא במקום שאין מכירים אותו כשיראו את המודעה ישאלו מי האיש, וישמעו שהיה בן תורה ויתפרסם כבוד התורה (מעשה איש ח"ב עמ' כז).

בשעת ההלויה הספידוהו תמרורים המגיד מישרים הרה"ג רבי בן ציון ידלה, והמשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לווינשטיין זצוק"ל (ראה באמרי יחזקאל עמ' קמג דברי ההספד).

דברי הערכה בפתיחה לספרו שארית יעקב

ונצטט דברים נפלאים שכתב עליו המביא לבית הדפוס [מפי השמועה - דברים אלו כתב גיסו הגאון הגדול רבי חיים גריינמן זצ"ל]:

מחבר הספר שלפנינו הרב הגאון הצדיק ר' אברהם יעקב ויינר זצ"ל שנתבקש בישיבה של מעלה צעיר לימים והוא בן שלשים שנה, בשנותיו המעטות הצליח לעלות במעלות בני עלי' המועטים ועם גדולים נמנה.

גדולים ומופלאים היו דרכיו והנהגותיו, יגע בתורה בשקידה עצומה, הי' מסתגר לתקופות ארוכות בהתבודדות גמורה ובהסתגר מעין כל ועוסק בתורה, גם הי' מפליא ללמד לאחרים במסירות גדולה ובהצלחה מפליאה, סדר לימודו הי' בהעמקה חודרת בדרך האמת וכבר העיד עליו — מרן בעל החזון איש (שליט"א) [זצ"ל]. במכתבו אליו בהיותו כבן כ"ב שנה' וז"ל: "ראיתי דברך ואחרי שלימודך בעיון העמוק

יריעה הסטורית ומיוחדת:

תיאור מרתק על ארבעה מתלמידי הישיבה [ובתוכם הג"ר אברהם יעקב ווינר זצ"ל] -
שהסתופפו בצל מרן החזון איש זצ"ל.

כל העוסק בחדש נפשו מתעלית ומוסיף בית קיבול לתורה

כשנודע לרבים מיהודי ירושלים על קירבתו המיוחדת של הגרמ"י לנדאו אל החזון איש. היו רבים מבקשים ממנו לסור אל החזון איש בשאלות שונות. עד שמצא עצמו מוטרד מלימודו מחמת אותם בקשות. אמר לו על כך החזון איש: אין כאן שום ביטול תורה, תורתנו הקדושה אינה כשאר חכמות ולימודים, אלא הרי היא עצמיות הנפש הישראלית. וכל העוסק בחדש נפשו מתעלית נמצא שהוא מוסיף בית קיבול גדול יותר לידעת התורה. עוד אמר מרן החזון איש להגרמ"י לנדאו זצ"ל שמה שלא מצוי בדורות האחרונים פורעניות המוזכרות בחז"ל ע"י נחשים הרודפים אחרי בני אדם וכדו', כי בדורות ההם לא היו חסאים כל כך מגושמים כאשר לאחרונה ועל כן העונשים היו יותר אציליים.

הספיק בשלשים שנה מה שאדם גדול עושה במאה שנה

הגדול שבחבורה הגאון רבי אברהם יעקב ווינר זצ"ל לא האריך ימים ונפטר בשנת תשי"ב בחיי החזון איש. החזון איש השתתף בהלוויות והגיע להקביל פני הארון שהגיע מארה"ב [לשם נסע לשם טיפול במחלת] בלוח. וסיפרו שבשעת הלווייתו היו עיני החזון איש יורות דמעות לא זולגות גרידא אלא יורות כמצליף. עוד סיפרו שהחזון איש ניגש למיטה ואמר: ר' יעקב. אין לכם מה לפחד, מה שאדם גדול עושה במאה שנה אתם עשיתם בשלושים שנה. לאחר מכן ביקש החזון איש מחבריו שידפיסו את חידושו ואכן חידושו יצא לאור בשלשה כרכי הספר "שארית יעקב".

ביום היארצייט הראשון של בן החבורה הגאון רבי יעקב ווינר זצ"ל הייתה תחושה מיוחדת בבית מרן החזון איש. או אז ניצל רבי חיים ברים את ההזדמנות, ושאל שאלה שכל אחד הבין כלפי מי הדברים אמורים. והתחושה היתה שמדובר על משהו מקורב ביותר: "האם יש רוח הקודש בדורנו?" שאל רבי חיים את מרן החזון איש.

ירושלים". וכל זאת באותם הימים שירושלים הייתה עיר מלאה חכמים וסופרים ובני החבורה לא היו אלא אברכים צעירים בסביבות שנות השלושים לחייהם.

פעם אחת כשיצאו בני החבורה מחדרו של מרן החזון איש נכנס אחריהם הנגיד ר' יעקב שכטר. אמר לו החזון איש: ראית את אלו שיצאו מכאן "אלו הם בניי". אמר לו ר' יעקב שכטר שגם הוא רוצה להיות ילד של הרב? והחזון איש שתק. סיפר ר"י שכטר שעד אז היה החזון איש מדבר עימו בלשון נוכח "זה טוב לכם" וכדו' ומאז ואילך היה מדבר עימו "זה טוב לנו".

בונים פה דירות בשבילכם

באהבתו אותם כי רבה ביקש מרן החזון איש מבני החבורה שיעברו לדור בבני ברק כדי שיהיו קרובים אליו. ובאחד מטילוליו עימם כשעברו ברחוב שהיו בו דירות בשלבי בניה אמר להם מרן החזון איש: "בונים פה דירות בשבילכם".

כדי שיוכל לקבל מלא חפניים מתורת מרן החזון איש החליט הגאון רבי יהודה שפירא ללכת ללמוד בכלל חזון איש, כשהוא עוזב את ביתו שבירושלים ביום ראשון והרבנית ע"ה ציידה אותו באוכל למשך ימי השבוע וחוזר ירושלימה רק בערב שבת.

ניכרת יראת שמים על פניו

על הגאון רבי משה יהושע לנדאו זצ"ל אמר החזון איש לאחר שנכנס אליו בפעם הראשונה שניכרת יראת שמים על פניו.

לימים שח הגאון רבי משה יהושע לנדאו זצ"ל על בקיאותו של החזון איש: פעם אחת ישב לפניו רבי אברהם יעקב ווינר וביקשו החזון איש שיבחן אותו. היה לו ש"ס שבכרך אחד היו כמה מסכתות. דפדף למקום מסוים. ר' יעקב ווינר היה מביט בדף למעלה והחזון איש היה מקפל את הדפים ומביט בדף הגמרא למטה, מעניין בענין ואומר לו באיזה דף נמצאת הסוגיא. וכך עברו ממסכתא למסכתא. כשהגיעו למקום מסוים שלא זכר את ציון הדף המדויק, הגיב החזון איש ואמר: אם כך צריכים לחזור שוב...

כפי שהבאנו בגליון של סוכות את עדותו של הגר"מ סלנט זצ"ל, בטרם נפתחה הישיבה באופן רשמי, נוסד כבר כשנתיים קודם לכן, בשנת תש"ז, כולל לאברכים מובחרים. "הכולל נפתח בביהכ"נ בית ברוך" בשכונת מאה שערים, הכולל היה משולב ביחד עם הכולל של הגר"ד סוקולובסקי זצ"ל. אי"ה עוד נרחיב על כך באריכות.

במסגרת זו נתמקד בחבורה של ארבעה (ד') אברכים שלמדו בכולל, וביניהם הגרמ"י ווינר זצ"ל, שהסתופפו בצל מרן החזון איש.

חבורה צעירה זו, של תלמידי חכמים מאנשי היישוב הישן בירושלים, דבקה במרן החזון איש זיע"א, עד שהתבטא עליהם שהם אהובים עליו כבנים. ועל אף גילם הצעיר והיות ירושלים עיר מלאה חכמים וסופרים, כינה אותם "גדולי ירושלים". הלא המה הגאון רבי אברהם יעקב ווינר זצ"ל. הגאון רבי חיים ברים זצ"ל הגאון רבי משה יהושע לנדאו זצ"ל והגאון רבי יהודה שפירא זצ"ל. שלימים התפרסמו כגדולי תורה ויראה.

עוסקים באותה סוגיא

ארבעה אלו הפכו לחבורה אחת שהסתופפו בצל החזון איש בדבקות רבה. כדי שיוכלו לזכות לקבל מלא חופניים ממרן החזון איש, גמרו ואמר להתחיל ולעסוק באותם סוגיות בהם עוסק החזון איש בעצמו. ואחת לשבוע היו מבצעים "נסיעה" לבית מרן החזון איש ופורסים בפניו את חידושיהם ומקבלים ממרן החזון איש את הדרך איך ללמוד אותם הסוגיות.

באותם הימים הייתה כל נסיעה לבני ברק אורכת כמעט יום שלם. בני החבורה שעסקו בתורה עם החזון איש שעות רבות לא היו יכולים לחזור לירושלים באותו יום והיו נשארים ללון בבית מדרשו של החזון איש אחר תקופה היו לנים בפנימית ישיבת סלבודקה - כך מספר מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל בזיכרונותיו (הובא בספר דרך שיחה).

אהבתו של מרן החזון איש לחבורה הירושלמית הייתה מופלגת. מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל סיפר שמרן החזון איש כינה את בני החבורה: "הם גדולי

מרן החזו"א נענה ואמר נחרצות; "יש!!! ובאותה עידנא ועת רצון הוסיף "אדם שמנצל את כל החושים שלו, וממצה את כל הכוחות שלו, אזי זוכה ומה שמכונה "חוש שישי" נוסף מתפתח אצלו, חוש שלא מוגבל כמו חמשת החושים הרגילים, וזה נקרא "רוח הקודש" (מוסף שבת קודש).

בכל מילה מדברי החזון איש חזות הכל

בני החבורה נשארו קשורים בעבותות אהבה כל ימי חייהם זה בזה.

הגר"ח ברים עבר לכהן כר"מ בישיבת סלבודקה כמה שנים לאחר פטירת החזון איש. אח"כ ייסד את ישיבת אוהל יעקב בבני ברק בה למדו כשיטת החזון איש. לאחר כמה שנים עבר לכהן כראש

ישיבת סקווירא בארה"ב ובשנותיו האחרונות ראש ישיבת משכן יוסף בירושלים.

כל ימיו בכל המקומות בהם הרביץ תורה היה הגר"ח ברים מפיץ את שיטת החזון איש בלימוד. הוא ראה בכל מילה מספרי החזון איש חזות הכל. היה טוען לצורבים שהקיפוהו תדיר שככל שמעמיקים בדברי החזון איש רואים שכרא כולה ביה ואין החזו"א מותר נקודה בסוגיא שלא הקיף אותה מכל צדדיה וככל שמתעמקים בדבריו מוצאים עוד ועוד מרגליות ופנינים שלא יסולאו בפז. הוא היה עוקב אחרי צורבים כשרוניים בישיבות והיה מנחילם מתורת החזון איש, היה בא אליהם כבדרך אגב ומתחיל בסיפורים אח"כ היה מראה להם את דרך החזון איש בסוגיא הנלמדת וכך קירב צורבים רבים שהפכו במשך הזמן לראשי ישיבות ותלמידי חכמים לדרך הלימוד של החזון איש.

הגאון רבי משה יהושע לנדאו זצ"ל היה דר תקופה מסויימת בבני ברק וקיבל מלא חופניים מתורת החזון איש. אח"כ שב לירושלים לשכונת "שערי חסד" שם עמל בתורה ואף למד עם גאב"ד טשעבין זיע"א. לאחר פטירתו יצאו לאור כתביו בספר "ישועות משה".

הגאון רבי יהודה שפירא עבר כמה שנים לאחר פטירת החזון איש לגור בבני ברק ולמד כל ימיו בכולל חזון איש מבלי שום רצון להזדקק למשרה תורנית. על אף שהוצעו לו משרות רמות ואפילו ראשות ישיבת "עץ חיים" הוצעה לו לאחר פטירתו של מרן הגאון רבי אהרן קוטלר זיע"א. הגר"י שפירא היה ראש כולל חזון איש יחד עם מרן הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל ובה הרביץ תורה כל ימיו.

מכתבי רבותינו

"כי זה הוא הצלחת ושלימות האדם להיות טרוד בטרחה בעד טובת כל הבריאה ובזה הוא דומה לבוראו שמטיב עם כל הבריאה כולה"

מכתב מהגה"צ המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל (אור יחזקאל - מכתבים - מכתב קפט) שנשלח בשנת תשט"ו לפני 71 שנה בחודש מרחשון:

והבאים אליך וכו' ובבהמה הטהורה כתיב תקח לך שבעה שבעה, ופירש הרמב"ן יען כי הטהורים באו למצוה להקריב קרבן צוה עליו שיטריח בזה לקבל שכר, עיין רמב"ן בראשית ז' פסוק ח'; וז"ל כי הבאים להנצל באו מעצמן ואשר לצורך קרבן טרח במצוה כן נאמר לו, וזה באור הכתוב כי אדם לעמל יולד ופרז"ל לעמלה של תורה (סנהדרין צ"ט) וזו אשר ראינו בענין נח אף שמצא חן בעיני ד' ונתן עליו עבודה כבידה כזו בשימוש כל החיה אשר בתיבה שנים עשר חדש והיה כל כך טרוד בעמלו שלא טעם טעם שינה, וסבת הדבר כי זה הוא הצלחת ושלימות האדם להיות טרוד בטרחה בעד טובת כל הבריאה ובזה הוא דומה לבוראו שמטיב עם כל הבריאה כולה.

נתעוררתי בימים אלה, דרכי שמים להיטיב עם הנבראים הוא דוקא ע"י מה שעמד עליו בעצמו, כי כשהי' רצונו ית' שיקריב נח קרבן לפניו שע"י תהא כל הצלת הבריאה כדכתיב וירח ד' את ריח הניחוח של קרבנו אמר לא אוסיף עוד לקלל את האדמה עבור האדם, ובכ"ז לא אמר בפרוש בצווי שיקריב קרבן רק ממה שאמר לו מן הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה הבין מזה שודאי רצונו ית' להביא לפניו קרבן, רואים מזה כי עיקר השכר עבור מעשי האדם הוא במה שעומד עליו מדעתו לעשות כי בזה הוא דומה לבוראו שמחדש העולם מעצמו:

ובאופן אחר כתב הסבא ז"ל בענין תקח לך שבעה שבעה ואומר הרמב"ן ע"ז שהמינים הלא טהורים שבאו שנים שנים באו בעצמן כדכתיב